

POWABIAĆ (8) *vb impf*

o prawdopodobnie jasne (tak w powabie); pierwsze a pochylone (w tym 1 r. błędne znakowanie), drugie a jasne.

inf powąbiać (1). ◇ *praes 3 pl* powąbiają (3). ◇ *praet 3 sg m* powąbiał (2). ◇ [3 pl m pers powąbiali.] ◇ *con 3 sg [m* powąbiałby, by powąbiał.] *n* by powąbiało (1). ◇ *part praes act* powąbiając (1).

Sł stp notuje, *Cn brak*, *Linde* także XVII – XVIII w. s.v. *powabić*.

1. *Zachęcać, nakłaniać, namawiać, nęcić, prowokować; provocare* *Modrz* [w tym: kogo, [co] (7)] (8) : *powabiać do kogo, do czego* (2): Cześto ie [św. Piotr z Werony heretyków] do ognia [tj. do rozpalania ognia] powąbiał mówiąc: o tę prawdę ktorey iá vczę/ nániećcie ogień/ poydę ia ochotnie weń *SkarŻyw* 373. *Cf powabiać do kogo* *czym*.

powabiać do kogo *czym* (1): Tákże teź/ kiedyby to pogánłstwo swoim tylko okrucieństwem á pośiedzieniem dziedzićtwá Kryšťufowego/ nas Krześciány do siebie powąbiało/ beśpiecznie moglibyśmy ich/ y w źiemi ich łzukác *PowodPr* 58.

[*powabiać ku czemu*: Iáko orzeł powąbiając ku lataniu dzieci swoie/ y nád nimi latając [!] *Rofzerził* *fkrzidlá* swoie y przypiął ij/ y nioł ná plecoch swoich. *PsKrak* 1532 103v.]

powabiać czym ze zdaniem dopełnieniowym (1): Baczyłeś w.m. owego/ kthoregom dziś trzeci dzień w.m. vkázował ná wielkiey lieni/ co owo pochutnywając sobie chodził/ oglądając sie to ná tę/ to ná owę łtronę/ á iákimśi iáłowym łmiechem/ powąbiającz áby ktho przed nim zyał czapkę? *GórnDworz* M.

[*Przen* [co ku czemu]:

W porównaniu: Bo iáko tego świátá możni krolowie/ [...] oczy ludzkie ku przypátrowaniu się chwały á pompy łwey obracają y powąbiają: Ták y ten naświétfzy Pan Duch święty z łzumem gwałtownego wiatru práwie Máiełtatowi włzechmogácemu swoiemu należąca trąbą ziáwić się raczył *GrzegŻarnPos* 1597 249v (*Linde*).

Szereg: »obracac i powabiać«: *GrzegŻarnPos* 1597 249v (*Linde*) *cf W porównaniu*.]

a. *Wyzywać na pojedynek* (5) : Y ten ktorego powąbiają/ nie praw: iegli się nieucieczę do inšzego lekárftwá/ to iest/ do praw pośpolitych *ModrzBaz* 63; Ale Krolu nie igrác/ nie kuglowác łtroynie/ Chcełzi ábyś zwycięłstwo otrzymał ná woynie. [...] Ale ná poiedynek powabić rownego/ Y dodać łwoim łercá żołnierzom śmiáłego. Iáko [...] Hetman Zámoyłki powąbiał Suyłkiego. *KmitaSpit* A4v; [Harcownicy nasi pod samymi mury beli, powąbiali Moskwę *PiotrDzien* 298].

Zwrot: »na rękę powabiać« = *ad singulare certamen provocare* *Modrz* [*szyk zmienny*] (3): Aza więcey będziem przypifować ludziom bez mełtwá y bez rozłádku/ ktorzi się drugie krzywdzić/ niewaleczne ná rękę powąbiać [*imbellibus gladios intentare*]/ ludzi ledá z przyczyn á dla málucźkich rzeczy zábijác náuczyli? *ModrzBaz* 62v; Ale ia teraz mówię o tych/ ktorzi wzgárdziwłszy práwem/ álbo dla sławy tylko/ álbo dla rozięcia łporu/ vciekają się do oręża/ á powąbiają drugie ná rękę. *ModrzBaz* 63, 62; [Gdyby towarzysz towarzysza powąbiał na rękę bez dozwołenia hetmańskiego, ma być na garle karan. *UstWojsk* 1525/165].

2. [Wywoływać [co]: kiedy kto przeciwko tobie co wyłtapi/ małz mu z ołfoby łwey odpuścić/ ále kiedy co przeciwko Bogu y przeciwko przykazaniu iego vczyni/ tego niemamy odpufzczác/ bo

gniew Boży tym lie všmierza/ kiedy złoczyńce karzą/ czego gdyby Sędzia nieczyził/ powabiałby
gniew Boży. *SzczerbSpecSax 176 (Linde).*]

Synonimy: 1. nakłaniać, namawiać, nęcić, pobudzać, skłaniać, wzbudzać; a. wyzywać.

Formacje współrdzenne cf WABIĆ.

Cf [POWABIANIE]

MN